

Is le meisínaistriúchán [Nasc] a gineadh aistriúchán an leathanaigh seo. Is féidir earráidí a bheith i meisínaistriúcháin a d'fhéadfadh soiléireacht agus cruinneas a laghdú; ní ghlacann an tOmbudsman aon dliteanas i leith aon neamhréireachtaí. Chun an fhaisnéis is iontaofa agus an deimhneacht dhlíthiúil a fháil, féach ar an leagan foinseach i Béarla atá nasctha thuas. Chun tuilleadh eolais a fháil féach ar ár mbeartas teanga agus aistriúcháin [Nasc].

Cinneadh an Ombudsman Eorpaigh lena leagtar amach tograí tar éis a fiosrúcháin straitéisigh OI/8/2015/JAS maidir le trédhearcacht cruinnithe tríthaobhacha

Cinneadh

Cás OI/8/2015/JAS - Tosaithe an 26/05/2015 - Cinneadh an 12/07/2016 - Na hinstiúidí lena mbaineann Parlaimint na hEorpa (Níl aon údar le fiosrúcháin bhreise) | Comhairle an Aontais Eorpaigh (Níl aon údar le fiosrúcháin bhreise) | An Coimisiún Eorpach (Níl aon údar le fiosrúcháin bhreise) |

Baineann an fiosrúchán straitéisearch seo le trédhearcacht cuid thábhachtach neamhfhoirmiúil de phróiseas reachtach an Aontais, eadhon, trédhearcacht “Cruinnithe Trípháirteachá”.

Déanann an dá chomhlacht reachtacha de chuid an Aontais, Parlaimint na hEorpa agus Comhairle an Aontais Eorpaigh, reachtaíocht a achtú tar éis togra ón gCoimisiún Eorpach. Le linn an phróisis sin, is minic a dhéanann an dá chomhreachtóir, le cúnamh ón gCoimisiún, caibidíocht i gcuinnithe **tríthaobhacha**, mar a thugtar orthu, ar **cruinnithe neamhfhoirmiúla** iad idir ionadaithe na dtrí instiúid lena mbaineann. Le linn Cruinniu Trípháirteach, déanann an Pharlaimint agus an Chomhairle iarracht teacht ar chomhaontú maidir le téacs coiteann, bunaithe ar a seasaimh tosaigh, a ndéantar vótáil air ina dhiaidh sin i gcomhréir leis an nós imeachta reachtach foirmiúil. Tá sé léirithe go bhfuil na cruinnithe tríthaobhacha an-éifeachtach maidir le comhaontuithe den sórt sin a bhaint amach, agus tá an chuid is mó den reachtaíocht á glacadh ar an mbealach sin anois.

Is **daonlathas ionadaíoch** é an tAontas Eorpach, ina bhfuil sé de cheart ag saoránaigh a n-ionadaithe a thabhairt chun **cuntas** as na roghanna polaitiúla a dhéantar thar a gceann. Tá sé de cheart ag saoránaigh freisin **páirt a ghlaicadh** i bpróiseas daonlathach an Aontais. Tá trédhearcacht na gcuinnithe tríthaobhacha ríthábhachtach chun a áirithíú go mbeidh na cearta sin éifeachtach agus chun na dlíthe a dhéanann an tAontas a dhileanú. Tá sé ráite ag Cúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh gur réamhchoinníoll é cumas shaoránaigh an Aontais a fháil amach cad iad na breithnithe atá mar bhonn taca le gníomhaíocht reachtach chun a gcearta daonlathacha a fheidhmiú go héifeachtach.

Cé go bhfuil próiseas reachtach an Aontais i gcoitinne trédhearcach go leor, lena n-áirítear i gcomparáid le go leor Ballstát, léirigh an chuid seo den phróiseas imní maidir leis an gcothromáiocht idir éifeachtúlacht phróiseas na gcrúinnithe tríthaobhacha agus trédhearcacht an phróisis sin.

I bhfianaise an mhéid sin, d'oscail an tOmbudsman Eorpach **fiosrúchán straitéisearch**. Scrúdaigh sí an fhaisinéis agus na doiciméid ba cheart a chur **ar fáil go réamhghníomhach don phobal**, agus cén tráth ar cheart iad a chur ar fáil, ionas gur féidir le saoránaigh leas a bhaint as a gcearta.

Is gné ríthábhachtach de dhlisteanacht reachtóireachta an Aontais í an trédhearcacht **thríthaobhach**. Ní mór do shaoránaigh a bheith in ann grinnscrúdú a dhéanamh ar fheidhmíocht a n-ionadaithe le linn na príomhchuide sin den phróiseas reachtach. Teastaíonn fhaisinéis ó shaoránaigh freisin faoi na hábhair a bheidh á bplé le linn crúinnithe tríthaobhacha ionas go mbeidh siad in ann páirt éifeachtach a ghlacadh sa phróiseas reachtach.

Is díol sásaimh don Ombudsman an dul chun cinn atá déanta go dtí seo maidir le trédhearcacht crúinnithe tríthaobhacha a fheabhsú; molann sí, áfach, go gcuirfeadh na trí institiúid na doiciméid agus an fhaisinéis seo a leanas ar fáil go poiblí: **Dátaí tríthaobhacha , seasaimh tosaigh** na dtrí institiúid, cláir oibre ghinearálta **trípháirteacha, doiciméid “ceithre cholún” , téacsanna comhréitigh deiridh , nótaí** trípháirteacha a cuireadh ar fáil don phobal, **liostaí de na cinnteoíri polaitiúla** lena mbaineann agus, a mhéid is féidir, **liosta de dhoiciméid eile a cuireadh síos** le linn na caibidlíochta. Ba cheart iad sin go léir a chur ar fáil ar **bhunachar sonraí comhpháirteach atá éasca le húsáid agus sothuigthe**. Cé go bhféadfáí roinnt doiciméad a chur ar fáil fad is atá caibidlíocht thrípháirteach ar **siúl faoi láthair**, d'fhéadfadh na hinstiúidí a mheas gur gá, ar mhaithle le leas an phobail, rochtain phoiblí réamhghníomhach a thabhairt ar chineálacha áirithe doiciméad go dtí **go mbeidh deireadh leis an gcaibidlíocht**.

Achoimre

Baineann an fiosrúchán straitéisearch seo le trédhearcacht cuid thábhachtach neamhfhoirmiúil de phróiseas reachtach an Aontais, eadhon, trédhearcacht “Cruinnithe Trípháirteacha ”.

*Déanann an dá chomhlacht reachtacha de chuid an Aontais, Parlaimint na hEorpa agus Comhairle an Aontais Eorpaigh, reachtaíocht a achtú tar éis togra ón gCoimisiún Eorpach. Le linn an phróisis sin, is minic a dhéanann an dá chomhreachtóir, le cúnamh ón gCoimisiún, caibidlíocht i gcrúinnithe **tríthaobhacha** , mar a thugtar orthu, ar **cruinnithe neamhfhoirmiúla** iad idir ionadaithe na dtrí institiúid lena mbaineann. Le linn Cruinníú Trípháirteach, déanann an Pharlaimint agus an Chomhairle iarracht teacht ar chomhaontú maidir le téacs coiteann, bunaithe ar a seasaimh tosaigh, a ndéantar vótáil air ina dhiaidh sin i gcomhréir leis an nós imeachta reachtach foirmiúil. Tá sé léirithe go bhfuil na cruinnithe tríthaobhacha an-éifeachtach maidir le comhaontuithe den sórt sin a bhaint amach, agus tá an chuid is mó den reachtaíocht*

á glacadh ar an mbealach sin anois.

Is **daonlathas ionadaíoch** é an tAontas Eorpach, ina bhfuil sé de cheart ag saoránaigh a n-ionadaithe a thabhairt chun **cuntas** as na roghanna polaitiúla a dhéantar thar a gceann. Tá sé de cheart ag saoránaigh freisin **páirt a ghlacadh** i bpróiseas daonlathach an Aontais. Tá tréadhearcacht na gcuinnithe tríthaobhacha rithábhachtach chun a áirithíú go mbeidh na cearta sin éifeachtach agus chun na dlíthe a dhéanann an tAontas a dhlisteanú. Tá sé ráite ag Cúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh gur réamhchoinníoll é cumas shaoránaigh an Aontais a fháil amach cad iad na breithnithe atá mar bhonn taca le gníomhaíocht reachtach chun a gcearta daonlathacha a fheidhmiú go héifeachtach.

Cé go bhfuil próiseas reachtach an Aontais i gcoitinne tréadhearcach go leor, lena n-áirítear i gcomparáid le go leor Ballstát, léirigh an chuid seo den phróiseas imní maidir leis an gcothromaíocht idir éifeachtúlacht phróiseas na gcuinnithe tríthaobhacha agus tréadhearcacht an phróisis sin.

I bhfianaise an mhéid sin, d'oscail an tOmbudsman Eorpach **fiosrúchán straitéiseach**. Scrúdaigh sí an fhaisnéis agus na doiciméid ba cheart a chur **ar fáil go réamhghníomhach don phobal**, agus cén tráth ar cheart iad a chur ar fáil, ionas gur féidir le saoránaigh leas a bhaint as a gcearta.

Is gné rithábhachtach de dhlisteanacht reachtóireachta an Aontais í an tréadhearcacht thríthaobhach. Ní mór do shaoránaigh a bheith in ann grinnscrídú a dhéanamh ar fheidhmíoch a n-ionadaithe le linn na príomhchuide sin den phróiseas reachtach. Teastaíonn fiasnéis ó shaoránaigh freisin faoi na hábhair a bheidh á bplé le linn cruinnithe tríthaobhacha ionas go mbeidh siad in ann páirt éifeachtach a ghlaodh sa phróiseas reachtach.

Is díol sásaimh don Ombudsman an dul chun cinn atá déanta go dtí seo maidir le tréadhearcacht cuinnithe tríthaobhacha a fheabhsú; molann sí, áfach, go gcuirfeadh na trí institiúid na doiciméid agus an fhaisnéis seo a leanas ar fáil go poiblí: **Dátaí tríthaobhacha, seasaimh tosaigh** na dtrí institiúid, cláir oibre ghinearálta **trípháirteacha, doiciméid “ceithre cholún”**, téacsanna comhréitigh deiridh, **nótaí trípháirteacha a cuireadh ar fáil don phobal, liosta de na cinnteoiri polaitiúla lena mbaineann** agus, a mhéid is féidir, **liosta de dhoiciméid eile a cuireadh síos le linn na caibidlíochta**. Ba cheart iad sin go léir a chur ar fáil ar **bhunachar sonraí comhpháirteach** atá éasca le húsáid agus sothuigthe. Cé go bhféadfai roinnt doiciméad a chur ar fáil fad is atá caibidlíocht thrípháirteach ar **siúl faoi láthair**, d'fhéadfadh na hinstiúid a mheas gur gá, ar mhaithle le leas an phobail, rochtain phoiblí réamhghníomhach a thabhairt ar chineálacha áirithe doiciméad go dtí **go mbeidh deireadh leis an gcaibidlíocht**.

An cúlra

1. Baineann an fiosrúchán straitéiseach seo le tréadhearcacht “Cruinnithe Trípháirteacha”, an chuid neamhfhoirmiúil de phróiseas reachtach an Aontais trína dtagann an Pharlaimint agus

an Chomhairle, na “**comhreachtóirí**”, ar chomhaontú maidir leis an reachtaíocht atá beartaithe. Tá an chuid thábhachtach sin den phróiseas bunaithe ar chaibidlíocht dhíreach agaighd ar agaighd idir na comhreachtóirí, le cúnamh ón gCoimisiún.

2. Glacann **Parlaimint** na hEorpa, a dtoghann saoránaigh an Aontais a comhaltaí go díreach, agus atá freagrach go daonlathach do shaoránaigh an Aontais, agus **Comhairle an Aontais Eorpaigh**, comhdhéanta d’Airí ó gach Ballstát, atá freagrach go daonlathach dá bParlaimintí náisiúnta agus do shaoránaigh a mBallstát, reachtaíocht AE a ghlacadh tar éis dóibh togra a chuir an **Coimisiún Eorpach** faoina mbráid a phlé. Is féidir leis an bParlaimint agus leis an gComhairle tograí an Choimisiúin a leasú nó, más mian leo, diúltú dóibh ina n-ionmláine. Le linn a bpléití maidir leis an reachtaíocht atá beartaithe, cuireann na comhreachtóirí seasaimh a chéile san áireamh freisin d’fhoinn teacht ar chomhdhearcadh. Má thagtar ar chomhaontú, glactar reachtaíocht an Aontais.

3. Tá rialacha mionsonraithe i gConarthaí an Aontais lena rialaítar an chaoi ar cheart do na comhreachtóirí teacht ar chomhaontuithe den sórt sin. Is féidir leis an bpróiseas foirmiúil trána dtagtar ar chomhaontú a bheith casta agus fadálach, áfach. Is éard atá i gceist leis, b’fhéidir, roinnt céimeanna den phlé agus den vótáil. Is féidir cruinnithe foirmiúla idir na comhreachtóirí (a reáchtáiltear i “gCoiste Idir-réitigh”) a reáchtáil, ach ag deireadh an phróisis amháin. Is féidir é seo a dhéanamh le haghaidh próiseas fada agus deacair.

4. Rinne na comhreachtóirí, áfach, bealaí níos solúbtha a fhiosrú agus a chur chun feidhme chun seasaimh maidir leis an reachtaíocht atá beartaithe a thabhairt le chéile, ar seasaimh iad atá i bhfoirm Cruinnithe Trípháirteacha. **Is éard atá sna cruinnithe tríthaobhacha** caibidlíocht neamhfhoirmiúil idir ionadaithe na Parlaiminte agus na Comhairle, le cúnamh ón gCoimisiún, arb é is aidhm dóibh teacht ar chomhaontú maidir le reachtaíocht, ag céim luath den phróiseas reachtach de ghnáth. Sna cruinnithe tríthaobhacha, téann ionadaithe na gcomhreachtóirí i mbun caibidlíochta **go díreach** le chéile chun aon difríochtaí tuairimí a shárú. Is féidir cruinnithe tríthaobhacha, nach bhfuil oscailte don phobal, a bheith ann ag céim ar bith le linn an nós imeachta reachtaigh a luaithe a bheidh togra curtha i láthair ag an gCoimisiún. Má éiríonn leis an gcaibidlíocht, cuirtear téacs comhréitigh faoi bhráid sheisiún ionmlánach na Parlaiminte agus na Comhairle. Má fhormheasann gach comhreachtóir an téacs comhréitigh go foirmiúil, déantar dlí de.

5. Cé nach bhforáiltear go sainráite do chruinnithe tríthaobhacha sna Conarthaí, léiríodh gur bealach thar a bheith éifeachtach agus éifeachtúil iad chun teacht ar chomhaontú idir na comhreachtóirí. Go deimhin, glactar formhór na reachtaíochta le cabhair ó chruinnithe tríthaobhacha, tar éis dhíospóireachtaí, leasuithe agus vótáil an dá reachtóir chun a seasaimh tosaigh a chruthú. Tá úsáid roinnt babhtaí plé foirmiúil (nó “léamh” anseo feasta) ina heisceacht seachas ina rial.

6. Is feabhas é an córas struchtúrtha trípháirteach ar mhodhanna níos neamhfhoirmiúla fós a rabhthas ag brath orthu san am a chuaigh thart trí chaibidlíocht ó bhéal a úsáid, rud nár cheadaigh leibhéal iomchuí maoirseachta daonlathaí.

7. As an iliomad prionsabal daonlathach atá cumhdaithe i gConarthaí AE, tá ábharthacht ar leith ag dhá cheann acu i gcomhthéacs an fhiúrúcháin reatha. Ar an gcéad dul síos, i gcomhréir le hAirteagal 10 den Chonradh ar *an Aontas Eorpach*, “*fothófar oibriú an Aontais ar an daonlathas ionadaíoch*”. Ní hamhán go n-éilíonn daonlathas ionadaíoch go dtoghsaí iad siúd a ghlaic ann reachtaíocht; tugtar le tuiscint leis freisin go bhfuil sé de chumhacht ag saoránaigh a n-ionadaithe tofa a **thabhairt chun cuntas as** na roghanna sonracha a dhéanann a n-ionadaithe tar a gceann. Ar an dara dul síos, tá *an ceart ag saoránaigh a bheith rannpháirteach i saol daonlathach an Aontais*, prionsabal atá cumhdaithe freisin in Airteagal 10 den Chonradh ar an Aontas Eorpach, ina luaitear freisin go “*glacfarr cinntí chomh hoscaillte agus is féidir agus ar leibhéal chomh gar agus is féidir don saoránach*”.

8. D’fhoinn a áirithíú go gcuirfear na prionsabail sin i bhfeidhm, ceanglaítear le Conarthaí an Aontais go mbeidh an próiseas reachtach tréadhearcach. Ní féidir le saoránaigh a n-ionadaithe tofa a thabhairt chun cuntas ach amháin má tá a fhios acu cad iad na roghanna agus cad iad na comhréitigh a rinne a n-ionadaithe tar a gceann. Ní féidir le saoránaigh páirt a ghlaicadh sa phróiseas reachtach ar bhealach fíor agus substainteach ach amháin más féidir leo a dtuairimí a chur in iúl ar bhealach eolasach. Más féidir le hinstitiúidí an Aontais a áirithíú go gcomhlíonfar na prionsabail sin, measfaidh na saoránaigh go bhfuil siad níos cuntasaí agus níos cuimsithí agus, dá bhrí sin, níos dlisteanaí.

9. I bhfianaise an mhéid sin, d’oscail an tOmbudsman an fiosrúchán straitéiseach seo ar thréadhearcacht na gcruiinnithe tríthaobhacha. Is é is aidhm don fiosrúchán tacú leis na comhreachtóirí, atá freagrach ar deireadh as a chinneadh conas is féidir prionsabail dhaonlathacha an Aontais a chur i bhfeidhm agus ar cheart iad a chur i bhfeidhm i gcomhthéacs na caibidíochta trípháirteacha.

An fiosrúchán straitéiseach

10. Baineann an fiosrúchán straitéiseach seo le **tréadhearcacht réamhgníomhach na gcruiinnithe tríthaobhacha**. Go sonrach, scrúdaíonn sé an fhasnéis agus na doiciméid a fhéadfarr a chur ar fáil go réamhgníomhach don phobal, agus cén tráth. Ní bhaineann an fiosrúchán leis an gcaoi a ndéanann na hinstitiúidí struchtúr ar an bpróiseas reachtach ná leis an gcaoi a n-eagraíonn siad cruiinnithe tríthaobhacha. Ní bhaineann an fiosrúchán ach oiread leis an gcaoi a ndéileálann na hinstitiúidí le hiarrataí aonair ar rochtain phoiblí ar dhoiciméid trípháirteacha ar leith.

11. Mar chéad chéim, d’iarr an tOmbudsman ar an bParlaimint, ar an gComhairle agus ar an gCoimisiún freagra a thabhairt ar shraith ceisteanna faoi chruinnithe tríthaobhacha. Rinne an tOmbudsman iniúchadh ar dhá chomhad dhúnta trípháirteacha, eadhon na comhaid ar an Treoir um Chreidmheas Morgáiste [1] agus ar an Rialachán maidir le Trialacha Cliniciúla [2] chun léargas soiléir a fháil ar an gcaoi a bhfeidhmíonn caibidíochtaí trípháirteacha agus na cineálacha doiciméad a chuirtear síos de ghnáth le linn caibidíochta trípháirteacha. Tar éis anailís a dhéanamh ar fhreagraí na n-institiúidí, agus machnamh a dhéanamh ar na cigireachtaí comhaid, sheol an tOmbudsman **comhairliúchán poiblí**. Chuir na haighneachtaí a fuarthas ó

shaoránaigh, ó eagraíochtaí neamhrialtasacha, ó acadóirí agus ó pharlaimintí náisiúnta an cás go mór chun cinn maidir le trédhearcacht fheabhsaithe Trípháirteach, ach léirigh cuid acu imní freisin faoi dhoiciméid a scaoileadh roimh am a luagh an dochar a d'fhéadfaí a dhéanamh don chaibidlíocht ag am fogair. Cuireann an tOmbudsman an t-aiseolas seo san áireamh agus a measúnú á chur i láthair [3].

12. Cé go raibh an fiosrúchán ar siúl, thug an Pharlaimint, an Chomhairle agus an Coimisiún Comhaontú Idirinstiúideach nua maidir le Reachtóireacht Níos Fearn i gcrích, lena n-áirítear tiomantas láidir don trédhearcacht reachtach [4]. Fáiltíonn an tOmbudsman roimh na hiarrachtaí sin agus spreagann sé iad.

13. Ar deireadh, gabhann an tOmbudsman buiochas leo siúd go léir a rannchuidigh leis an gcomhairliúchán poiblí agus leis na trí institiúid as a gcomhoibriú dílis agus cuiditheach le linn an fhiosrúcháin seo.

Measúnú an Ombudsman

14. Tosóidh an tOmbudsman trí chur síos a dhéanamh ar an bhfáth a bhfuil gá le próiseas trédhearcach trípháirteach. Bainfidh sí conclúidí as an ngá sin le trédhearcacht, agus míneoidh sí cad a d'fhéadfadh a bheith i gceist leis sin agus cad ba cheart a bheith i gceist leis i dtéarmaí praiticiúla, i bhfianaise an ghá dhileanaigh atá ag na hinstiúidí teacht ar chomhaontuithe maidir le tograí reachtacha. Ar deireadh, déanfaidh sí moltaí maidir leis an gcaoi a bhféadfadh na hinstiúidí muinín agus tuiscint an phobail sa phróiseas a fheabhsú trí fhaisnéis a chur ar fáil go réamhghníomhach, go hidéalach i gclár poiblí comhpháirteach atá éasca le húsáid.

A. An gá atá le trédhearcacht

Cuntasacht dhaonlathach

15. I ndaonlathas ionadaíoch, toghann na saoránaigh ionadaithe chun gníomhú thar a gceann i bpróisis chinnteoireachta, níos tábhactaí fós, i bpróiseas déanta dlíthe. Ansin reáchtálann na saoránaigh a n-ionadaithe chun cuntas a thabhairt ar an gcaoi a n-éiríonn leo, go háirithe i dtoghcháin. Tá feidhm aige sin freisin maidir le Feisirí de Pharlaimint na hEorpa (FPEenna, atá cuntasach as na roghanna a dhéanann siad i dtoghcháin do Pharlaimint na hEorpa) agus maidir le hAirí na mBallstát (ar féidir iad a reáchtáil chun cuntas trí thoghcháin náisiúnta nó trína bParlaimintí náisiúnta).

16. Chun léargas a fháil ar an gcaoi a bhfeidhmíonn a n-ionadaithe, ní mór do shaoránaigh a bheith in ann iad féin a chur ar an eolas faoi na roghanna a rinne a n-ionadaithe thar a gceann. Bheadh sé dodhéanta fíorchuntasacht dhaonlathach a bheith ann mura mbeadh saoránaigh in ann a fháil amach faoi na seasaimh a ghlac a n-ionadaithe le linn próiseas reachtach. Dá bhí sin, éilfond an próiseas reachtach i ndaonlathas ionadaíoch, má tá an daonlathas ionadaíoch le feidhmiú i gceart, ardleibhéal trédhearcachta. Go deimhin, tá sé ráite ag Cúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh gur *réamhchoinníoll chun a gcearta daonlathacha a fheidhmiú go héifeachtach é cumas shaoránaigh an Aontais “na breithnithe is bonn le gníomhaíocht*

reachtach a fháil amach ” [5] .

17. Níl an chuntasacht teoranta d’fhaisnéis faoin gcaoi a gcaitheann ionadaithe a vótaí. Cuimsíonn sé argóintí na n-ionadaithe ar son togra reachtach ar leith agus ina choinne. Ní hamháin go dtéann sé sin chun tairbhe na saoránach, a fhaigheann tuiscint níos fearr ar na saincheisteanna atá idir lámha, ach chun tairbhe na n-ionadaithe freisin, ar féidir leo brath ar thuiscent níos doimhne a bheith ag saoránaigh ar chastachaí a gcuid oibre. Baineann na breithnithe sin le cruinnithe tríthaobhacha freisin.

18. Reachtaíocht AE níos mó agus níos mó — 85 % le linn an téarma pharlaimintigh dheiireanaigh (2009-14),ní ritear ach méadú ó 29 % níos luaithe ag an gcéad chéim, rud a laghdaíonn an gá atá le roinnt babhtaí de phlé foirmiúil agus de vótaí (ar a dtugtar “léamhuithe”). Ní beag an méadú sin ar ghlacadh na reachtaíochta ar an gcéad léamh mar gheall ar chumas na gcomhreachtóirí teacht ar chomhaontú lena chéile trí chaibidlíochtaí tríthaobhacha.

19. Beidh gach comhreachtóir níos toilteanach dul i mbun caibidlíochta de mheon macánta leis an gcomhreachtóir eile le linn an chruinnithe thrípháirtigh má chreideann sé go nglacfar go foirmiúil ansin an comhaontú ar thíos agus gan aon athrú a dhéanamh air. Dá bhrí sin, is neamhchoitianta iad na hathruithe ar an téacs le linn an níos imeachta foirmiúil ina dhiaidh sin (an vóta sa Pharlaimint agus an breithniú a rinne an Chomhairle). Dá bhrí sin, tá an méid a tharlaíonn i gcaibidlíochtaí trípháirteacha ríthábhachtach d’ábhar a lán reachtaíochta faoi dheireadh.

20. Dá bhrí sin, nuair is mian le saoránaigh grinnscrúdú a dhéanamh ar obair a n-ionadaithe, bídíss ina bhFeisirí nó ina nAirí náisiúnta, ní mór dóibh a bheith in ann grinnscrúdú a dhéanamh ar a rannpháirtíocht sa chuid lárnach sin den phróiseas reachtach. Fiú mura bhfuil Feisire áirithe nó ionadaí Ballstáit áirithe rannpháirteach go díreach i gcaibidlíochtaí trípháirteach ar leith, féadfaidh an t-ionadaí sin toradh caibidlíochtaí trípháirteacha a **fhormhuiniú** agus vótáil á déanamh chun an téacs reachtach a fhormheas sa níos imeachta foirmiúil. Dá bhrí sin, ní mór saoránaigh a chumhachtú chun grinnscrúdú a dhéanamh ar an bpróiseas trípháirteach sin chun breithmheas a dhéanamh ar obair na bhFeisirí agus na nAirí náisiúnta.

21. Leagtar béim freisin i gConarthaí AE ar ról speisialta na **bParlaimintí náisiúnta** maidir le reachtaíocht AE a ghlacadh. Le linn chomhairliúchán poiblí an Ombudsman, chuir roinnt Parlaimintí náisiúnta in iúl go raibh imní orthu faoi thrédhearcacht na gcruiinnithe tríthaobhacha [6]. Ní mór cumhacht a thabhairt do pharlaimintí náisiúnta grinnscrúdú daonlathach a dhéanamh ar na seasaimh a ghlacann a rialtais le linn phróiseas reachtach AE. Is féidir le saoránaigh na mBallstát a bParlaimintí náisiúnta a thabhairt chun cuntas ansin maidir leis an gcaoi a gcuireann siad an ról tábhachtach sin i gcrích. Má bhristear an slabhra cuntasachta sin, beidh muinín as reachtóireacht an Aontais agus as muinín as an Aontas thíos leis. Is gné thábhachtach í tréadhearcacht leordhóthanach maidir le caibidlíochtaí tríthaobhacha chun a áirithíú gur féidir leis na Parlaimintí náisiúnta a ról a fheidhmiú go héifeachtach. Tá sé mar bhonn taca freisin faoin nasc daonlathach fíor-riachtanach idir an méid a tharlaíonn sna Ballstáit agus an méid a tharlaíonn in institiúidí an Aontais, go háirithe maidir le reachtóireacht a imríonn

tionchar ar gach saoránach den Aontas.

Rannpháirtíocht phoiblí

22. Glacann agus spreagann daonlathais mian a saoránach páirt a ghlagadh sa phróiseas daonlathach, ní hamháin ag an mbosca ballóide, ach freisin trí dhíospóireachtaí poiblí ar fhiúntas tograí reachtacha. Neartaíonn díospóireachtaí den sórt sin dlisteanacht dhaonlathach na reachtaíochta a ghlahtar, ós rud é go mbraitheann na saoránaigh go bhfuil deis acu a dtuairimí a chur in iúl. Is féidir le díospóireacht phoiblí feabhas a chur ar ábhar na reachtaíochta freisin, de réir mar a chuireann **páirtithe leasmhara** argóintí ar son agus i gcoinne na reachtaíochta chun cinn ar mhaithe le cinnteoireacht reachtach níos eolaí. Aithnítear go sainráite i gConarthaí an Aontais an fiúntas a bhaineann le rannpháirtíocht an phobail i saol daonlathach an Aontais, agus féachann siad le hidirphlé oscailte agus trédhearcach a chothú idir na hinstitiúidí, na geallsealbhóirí agus na saoránaigh.

23. Tá sásraí sonracha ann cheana chun rannpháirtíocht den sórt sin a áirithíú ar leibhéal an Aontais sula ndéanfaidh an Coimisiún togra reachtach. Áirítear ar na sásraí sin tionscnaimh Eorpacha ó na saoránaigh [7], comhairliúcháin le páirtithe leasmhara [8] agus comhairliúcháin phoiblí [9]. Má chuirtear na sásraí sin i bhfeidhm i gceart, cuidíonn siad le leibhéal rannpháirtíochta na saoránach sa phróiseas reachtach níos leithne a mhéadú, go dtí an tráth a ndéanann an Coimisiún togra le haghaidh reachtaíochta ar a laghad. Tugann Coiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa agus Coiste na Réigiún comhairle freisin maidir le reachtaíochta an Aontais. Is féidir leis an dá chomhreachtóir ansin a roghnú ar cheart dóibh aird a thabhairt ar na tuairimí sin agus reachtaíocht á plé, á leasú, á caibidiú agus ag vótáil ar reachtaíochta, agus a mhéid ba cheart dóibh aird a thabhairt ar na tuairimí sin.

24. Tá gó le próiseas reachtach trédhearcach chun rannpháirtíocht an phobail a bhaint amach. Tá cuid mhór den phróiseas trédhearcach cheana féin. Déanann an Pharlaimint, mar shampla, díospóireachtaí, leasú agus vótáil ar a seasamh tosaigh ag céim an choiste phoiblí, agus cuireann an Chomhairle go leor doiciméad a tháirgeann a meithleacha ar fáil go réamhghníomhach. Mar sin féin, d'fhéadfadh an plé idir na comhreachtóirí taobh thiar de dhoirse dúnta — gan doiciméadacht leordhóthanach a bheith ar fáil go poiblí — baol amhrais agus éiginnteachta poiblí a chruthú, agus d'fhéadfadh sé bac a chur ar dhíospóireacht eolach faoina bhfuil ann. Is féidir muinín an phobail a lagú má bhíonn imní ar shaoránaigh nach bhfuil rochtain ag **grúpaí áirithe faoi phribhléid**, ar a dtugtar daoine ar an taobh istigh, ar fhaisnéis agus go bhfuil sé de chumhacht acu a bheith rannpháirteach go dlúth sa phróiseas reachtach [10]. Ós rud é go bhfuil líon réasúnta beag daoine rannpháirteach go díreach i gcaibidlíochtaí trípháirteacha, is géire fós an gá atá le trédhearcacht i gcomhthéacs dlisteanachta daonlathaí.

25. Tá sé tábhachtach, sa chomhthéacs sin, cur i gcoinne aon eagla go mbeadh níos mó faisnéise ag grúpaí leasmhara áirithe faoi chaibidlíochtaí trípháirteacha, trí rochtain phribhléideach a thabhairt ar dhoiciméid agus ar na rannpháirtithe sa chaibidlíochta. Má mhéadaítear nochtadh **poiblí faisnéise, trí fhaisnéis a chur ar fáil do gach saoránach agus do gach geallsealbhóir, faisnéis a d'fhéadfadh a bheith ina chúis imní do dhaoine áirithe nach bhfuil**

ach na hacmhainní maithe ar fáil dóibh, is féidir cabhrú lena chur ar a suaimhneas don phobal i gcoitinne go bhfuil “cothrom iomaíochta” ann go deimhin.

26. Tá inní curtha in iúl go mbeidh níos mó “brústocaireachta” ar ionadaithe poiblí mar thoradh ar thréadhearcacht mhéadaithe. Is é an impleacht ná gur fadhb é “brústocaireachta” na n-ionadaithe poiblí. Dar leis an Ombudsman, níl “brústocaireachta” dlísteanaach, agus ní bhíonn fadhbanna ag baint leis ach amháin más pribhléid í do líon beag daoine atá nasctha go maith agus a bhfuil acmhainní maithe acu. Má chuirtear faisinéis ar fáil do chách, áfach, tugtar aghaidh ar an ábhar imní sin beagán.

27. D’fhéadfadh fadhbanna a bheith ag baint le “brústocaireachta” freisin má tharlaíonn sé tráth a n-éilíonn ionadaithe poiblí roinnt spáis a phlé agus díospóireacht a dhéanamh ar an reachtaíocht atá beartaithe. Mar sin féin, mar a dtabharfar aghaidh air thíos, fágann sé sin go bhfuil an cás níos láidre fós maidir le faisinéis a bheith ar fáil go hiomchuí agus go tráthúil do chách. I ndeireadh na dála, ní féidir le rannpháirtíocht an phobail, ar bhealach a chuireann riachtanais dhlisteanacha eile san áireamh, ach an próiseas daonlathach agus a aschuir a neartú.

28. Is mór ag an Ombudsman, áfach, na hábhair imní agus na dúshláin a d’fhéadfadh a bheith ann mar gheall ar bhrústocaireachta mhéadaithe, agus iarrann sí an athuair go mbeadh Clár Tréadhearcachta láidir, iontaofa agus éigeantach ann mar ‘mhol tréadhearcachta lárnach’ a nascadh roinnt córas riaracháin de chuid an AE leis [11]. Is mian le reachtóirí agus saoránaigh araon a bheith ar an eolas faoi cé atá i mbun brústocaireachta san Aontas agus go bhfuil uirlis iontaofa agus éasca le húsáid acu chun an fhaisinéis chúlra is gó a fháil faoi aon ghrúpa sainleasa, agus a bheith cinnte go bhfuil grúpaí i gcomhréir go hiomlán le Cód lompair an Chláir Tréadhearcachta [12].

An gó dlísteanaach atá ann eagrú éifeachtach an phróisis reachtaigh a áirithíú

29. Tá cuntasacht do shaoránaigh agus rannpháirtíocht na saoránach ríthábhachtach do dhlisteanacht an phróisis dhaonlathaigh. Ag an am céanna, tugann daonlathais ionadaíocha, amhail an tAontas, an fhreagracht agus an sainordú d’ionadaithe tofa ábhar na reachtaíochta a chaibidliú thar ceann na saoránach. Chun go bhfeidhmeoidh sé sin i gceart, ní mór do na hionadaithe tofa roinnt spáis phribhléide a bheith acu chun dul i mbun caibidlíochta. Bheadh sé ag teacht salach ar bhunbhír an daonlathais ionadaíoch, dá gcuirfeadh tríú páirtithe, ar mhian leo páirt a ghlagadh go díreach i ndíospóireacht pharlaíminteach, isteach ar dhíospóireacht i measc ionadaithe a toghadh go daonlathach (mar shampla, trí iarracht a dhéanamh idirghabháil a dhéanamh ó ghailearaí poiblí agus díospóireacht fós ar siúl).

30. Is gó, dá bhrí sin, cothromaíocht a bhaint amach idir an leas a bhaineann le próiseas tréadhearcach a bheith ann agus an gó dlísteanaach atá le spás caibidlíochta pribhléideach a áirithíú. Cé nach mór ceart an phobail páirt a ghlagadh sa phróiseas reachtach a chosaint agus a chothú, d’fhéadfadh sé gur ghá na sásraí beachta trína bhfeidhmítear an ceart sin a

theorannú i gcásanna áirithe. I gcásanna den sórt sin, áfach, tá sé níos tábhactaí fós go gcuirfear an fhaisnéis go léir is gá ar fáil don phobal ina dhiaidh sin chun an próiseas a tharla a thuiscent agus a ghrinnscrúdú.

31. Agus moltaí á ndéanamh aige maidir leis na socruthe praiticiúla is gá chun a áirithiú go bhfreastalaítéar go maith ar phrionsabail na cuntasachta daonlatháí agus na rannpháirtíochta poiblí i ndáil le cruinnithe tríthaobhacha, aithníonn an tOmbudsman leas an phobail maidir le ligeán don phróiseas reachtach feidhmiú go héifeachtach agus go héifeachtúil. I ndeireadh na dála, is beag cuspóir a bheidh le próiseas nach dtabharfar deis do rannpháirtithe a machnamh a dhéanamh ar feadh tréimhse phríobháideach mura bhfuil sé in ann tortaí a bhaint amach. Mar sin féin, ní mór méid an phlé phríobháidigh sin a bheith comhréireach le híogaireacht iarbhír na saincheisteanna atá á bplé.

B. Trédhearcacht na gcruiinnithe tríthaobhacha

32. Tá trí phríomh-shaincheist aitheanta ag an Ombudsman, a bhaineann le trédhearcacht cruinnithe tríthaobhacha a thagann chun cinn do shaoránaigh: ní mór do shaoránaigh a bheith ar an eolas an bhfuil caibidlíocht thrípháirteach ar siúl maidir le togra reachtach; tá faisnéis ghinearálta ag teastáil uathu maidir le hábhar na caibidlíochta sin; agus ní mór dóibh fios a bheith acu cé atá ag glacadh páirt san idirbheartaíocht. Déanfaidh an tOmbudsman moltaí maidir le conas trédhearcacht an phróisis thríthaobhaigh a fheabhsú trí dhíriú ar dhoiciméid a thugann aghaidh ar na saincheisteanna lárnacha sin.

33. Mar réamhphointe, aithníonn an tOmbudsman go bhfoilsíonn institiúidí AE faisnéis agus doiciméid shuntasacha cheana féin maidir leis an bpróiseas reachtach agus cruinnithe tríthaobhacha áirithe. Ar an drochuaire, is minic a scaptear cuid mhór den fhaisnéis sin atá ar fáil go poiblí thar bhunachair sonraí agus suíomhanna gréasáin éagsúla toisc nach bhfuil aon spás institiúideach comhroinnté ann ina bhféadfadh saoránaigh rochtain níos éasca a fháil ar na doiciméid ábhartha uile.

34. Cé go bhféadfadh saineolaithe agus daoine ar an taobh istigh an fhaisnéis scaipthe sin a rianú agus a aimsiú, tá sé deacair d'fhormhór na saoránach rochtain úsáideach a fháil. Ar an drochuaire, cuireann sé sin le 'modúlacht' na gcruiinnithe tríthaobhacha, rud a chuireann saoránaigh ó rannpháirtíochta agus, ar an gcaoi sin, a laghdaíonn a gcearta daonlathachá. Dá bhí sin, ba cheart iarrachtaí breise a dhéanamh chun faisnéis den sórt sin a chomhdhlúthú mar gheall ar mhainneachtain é sin a dhéanamh, tá an baol ann go neartófar an bhearna rochtana idir daoine ar saineolaithe iad atá ar an taobh istigh agus gnáthshaoránaigh.

“Féilirí tríthaobhacha”

35. Gné lárnach den reachtóireacht thrédhearcach is ea a bheith ar an eolas nuair a bhíonn plé ar siúl. Is féidir le saoránaigh saolré thogra reachtach de chuid an Aontais a leanúint trí shuíomhanna gréasáin poiblí ar leith [13] ach ní áirítear ar na suíomhanna gréasáin sin faisnéis chuimsitheach faoi chaibidlíochtaí aonair trípháirteacha, go háirithe cruinnithe tríthaobhacha atá ar siúl faoi láthair agus atá ar na bacáin. D'admhaigh an Pharlaimint agus an Coimisiún ina bhfreagraí ar an Ombudsman nach bhfógraítear cruinnithe tríthaobhacha go poiblí go córasach.

Leag an Pharlaimint amach freisin na hiarrachtaí atá á ndéanamh aici chun tuilleadh faisnéise a chur ar fáil.

36. Creideann an tOmbudsman go rachadh foilsíú **dátaí trípháirteacha** roimh ré chun tairbhe go mór do thrédhearcacht. Fiú mura bhfuil cruinnithe tríthaobhacha mar chuid fhoirmiúil den nós imeachta reachtach, is gá an cás a foilsíú chun cruinnithe a foilsíú mar gheall ar a lárnáí atá siad sa phróiseas. Aithníonn Dearbhú Comhpháirteach na nInstitiúidí maidir le Cruinnithe Trípháirteacha é sin, ar choinníoll go bhfógrófar cruinnithe tríthaobhacha, nuair is féidir [14]. Cuirtear roinnt faisnéise ar fáil don phobal cheana féin, trí Choistí na Parlaiminte [15] agus trí Choiste Buanionadaithe na Comhairle (COREPER) [16], áit a bhfógraítear cruinnithe tríthaobhacha a bhí ann le déanaí nó a bheidh ann amach anseo. Ansin beidh an fhaisnéis sin mar chuid de mhiontuairiscí an chruinnithe nó den fhís-sruthú ábhartha. Mar sin féin, d'fhéadfadh sé a bheith deacair teacht ar shuíomhanna gréasáin a chumhdaíonn an nós imeachta iomlán mura bhfuil siad nasctha le suíomhanna gréasáin. Fágann sé sin arís go gcruthófaí spás institiúideach comhroinnté chun faisnéis bhunúsach ach chríticiúil den sórt sin a scaipeadh go poiblí.

37. Bhainfeadh na hinstiúidí féin tairbhe as dátaí tríthaobhacha a fhoilsíú. Ós rud é go dtagann deireadh leis an nós imeachta foirmiúil le linn na caibidlíochta trípháirteacha, tá bearnaí móra i mbunachair sonraí reachtacha ar lena linn atá an próiseas díomhaoin [17]. Tríd an bhfaisnéis sin a chur ar fáil, léiríonn na hinstiúidí go bhfuil dul chun cinn á dhéanamh.

Molann **an tOmbudsman go gcuirfeadh na hinstiúidí “Féilire Comhchruinnithe” ar fáil go poiblí ina n-aithnítear cruinnithe tríthaobhacha atá ar na bacáin. Ba cheart tagairt a dhéanamh iontu freisin do chruinnithe tríthaobhacha i mbunachair sonraí maidir le comhaid reachtacha.**

38. Mar a léirigh freagraí na n-institiúidí, tá an fhaisnéis is gá ar fáil go hinmheánach cheana féin. Creideann an tOmbudsman gur féidir féilire poiblí trípháirteach a chruthú gan a bheith rófhoirmiúil agus ró-dhocht go bhfuil sé ar a gumas a thuiscint gur féidir dátaí a athrú, agus nach féidir gach cruinniú aonair a fhogairt roimh ré (amhail iad siúd a thionóltar ar ghearrfhógra). Más gá, d'fhéadfai an féilire a mharcáil mar ‘dréacht’.

39. Ní cúis í aon deacracht riarracháin a bhaineann le féilire den sórt sin a thiomsú le cosc a chur ar shaoránaigh dul chun cinn nós imeachta reacthaigh a leanúint. Is réamhchoinníoll í an fhaisnéis bhunúsach sin le haghaidh rannpháirtíochta.

“Suíomhanna tosaigh” na n-institiúidí

40. Cuirtear túis le nós imeachta reachtach an Aontais le togra ón gCoimisiún a chuirtear faoi bhráid na gcomhreachtóirí-na Parlaiminte agus na Comhairle agus a chuirtear ar fáil don phobal ina dhiaidh sin. Sula gcuirfear túis leis an gcaibidlíocht trípháirteach, aontaíonn gach comhreachtóir go hinmheánach maidir lena **sheasamh** féin maidir leis an togra, is é sin, maidir le hathruithe a dhéanfadh sé ar théacs an Choimisiúin. Is iad na “seasaimh tosaigh” sin a

bheidh mar thúsphointe don chaibidlíocht.

41. Ó thaobh na Parlaiminte de, déanann an Coiste ábhartha nó an Pharlaimint ina hiomláine an seasamh a chomhaontú, tar éis díospóireacht, leasú agus vótáil a dhéanamh ar an téacs go poiblí. Ó thaobh na Comhairle de, is é COREPER nó na hAirí iad féin a aontaíonn an seasamh tosaigh. Is é an sprioc atá ag an gCruinníú Trípháirteach ansin teacht ar chomhaontú maidir le téacs comhréitigh inghlactha bunaithe ar na seasaimh sin. Idir an dá linn, cuidíonn an Coimisiún leis an gcaibidlíocht trípháirteach, trí fhiúntas a thogra a mhíniú agus, má bhraitheann sé go bhfuil gá leis, a chosaint. Féadfaidh an Coimisiún togra a tharraingt siar freisin i gcúinsí eisceachtúla.

42. Má tá saoránaigh chun grinnscrúdú a dhéanamh ar an gcaoi a ndearna a n-ionadaithe, ní mór dóibh a bheith in ann toradh an phróisis a chur i gcomparáid le seasamh tosaigh a n-ionadaithe, ionas gur féidir leo, más gá, a fhaiftear cén fáth ar athraigh na seasaimh agus go gcuirfí in iúl dóibh gur cuireadh na leasanna agus na breithnithe uile san áireamh sa phróiseas. Is fíor sin i gcás an phróisis reachtaigh i gcoitinne, agus ní mór an méid sin a bheith fíor freisin maidir le próiseas neamhfhoirmiúil ach an-chinntitheach an Chruinnithe Thríthaobhaigh.

43. Ní chuirtear túis leis an gcaibidlíocht thríthaobhach idir na hinstiúidí go dtí go mbeidh a seasaimh tosaigh bunaithe ag na comhreachtóirí. Dá bhrí sin, dá gcuirfí na seasaimh sin ar fáil don phobal go réamhghníomhach, ní dhéanfaí dochar d'acmhainneacht na n-idirbheartaithe dul i mbun caibidlíochta le linn an chruinnithe thrípháirtigh féin. Tugann na seasaimh tosaigh léargas soiléir do shaoránaigh ar pharaméadair na caibidlíochta mionsonraithe atá ar tí tarlú.

44. Cuirtear seasamh na Parlaiminte ar fáil don phobal i gcónaí agus foilsíonn an Chomhairle é ó am go chéile. Go n-aithníonn an Chomhairle, fiú má tá sé eadrannach ó thaobh na Comhairle de, nach mbaineann sé sin an bonn den chumas dul i mbun caibidlíochta. Is é an rud atá fós le déanamh **foilsíú córasach** na seasamh tosaigh maidir le gach togra reachtach.

45. Ba cheart go mbeadh an foilsíú neamhspleách ar an leibhéal inmheánach ar ar comhaontaíodh an seasamh. Sa Chomhairle, mar shampla, déantar roinnt seasaimh tosaigh a chomhaontú ag leibhéal faoi bhun leibhéal an Aire. Tuigeann saoránaigh go bhfuil **seasamh tosaigh neamhcheangailteach** na hinstiúide sa doiciméad, agus gur dócha go n-athróidh an seasamh sin (mura bhfuil sé cinnte) le linn na caibidlíochta chun teacht ar chomhaontú. Tarlaonn sé sin freisin i mórrán Parlaimintí de chuid na mBallstát ina bhfuil athruithe ar thogra rialtais le feiceáil ag an saoránach. Cé go bhfuil dúshláin ar leith ann i socrú idirinstiúideach an Aontais, ní féidir leis na dúshláin sin an ceart atá ag saoránach chun rannpháirtíocht iomchuí leis an bpróiseas reachtóireachta a dhiúltú. Is féidir ráitis a áireamh i bhfoilsíú na bpost tosaigh sin lena soiléirítear gur suíomhanna tosaigh amháin iad sin.

Molann an tOmbudsman go gcuirfeadh an dá chomhreachtóir a seasaimh maidir leis an togra ón gCoimisiún ar fáil go réamhghníomhach, sula dtosófar ar chaibidlíochtaí tríthaobhacha, beag beann ar an leibhéal ag ar glacadh an seasamh go hinmheánach agus beag beann ar an togra reachtach.

Cláir oibre thríthaobhacha

46. Cé go bhfuil tábhacht le féilirí cruinnithe agus seasaimh oscailte, ní bheidh díospóireacht phoiblí fheasach ann ach amháin má chuirtear faisnéis ar fáil faoi na gnéithe de thogra atá á phlé faoi láthair. Ba cheart do na hinstituídí díospóireacht fheasach den sórt sin a chur chun cinn trí **chláir oibre trípháirteacha a fhoilsiú**.

47. Cuireann na hinstituídí cláir oibre ar fáil cheana féin le haghaidh cruinnithe tríthaobhacha aonair. Leagtar amach sna cláir oibre sin de ghnáth an chuid shonrach den togra reachtach a phléifear ag an gcuinniu faoi seach. Ba cheart, dá bhrí sin, go bhféadfadh na hinstituídí achoimre níos ginearálta den chlár oibre sin a chur ar fáil don phobal, ag díriú ar na príomhphointí le haghaidh plé ag an gCruinniu Trípháirteach. Chuirfí faisnéis ar fáil don phobal **gan straitéisí aonair a nochtadh, nó gan an chaibidlíocht a chur i mbaol**.

48. Ní bheidh an clár oibre ábhartha, áfach, ach amháin má fhoilsítear é roimh an gcuinniu ábhartha trípháirteach. I gcás srianta ama nach féidir iad a fhoilsiú roimh an gcuinniu, ba cheart iad a fhoilsiú go gairid ina dhiaidh sin.

Molann an tOmbudsman go gcuirfeadh na hinstituídí cláir oibre achoimre ginearálta ar fáil roimh chruinnithe trípháirteacha nó go gairid ina ndiaidh.

Doiciméid “ceithre cholún” agus an téacs comhréitigh deiridh

49. Tá príomhdhoiciméad amháin tagtha chun cinn mar an phríomhuirlis oibre trípháirteach: an **doiciméad “ceithre cholún”**. Sa doiciméad seo comhcheanglaítear seasaimh tosaigh na dtrí instiúid — a leagtar amach sa chéad trí cholún — leis an gceathrú colún — an **téacs comhréitigh**, de réir mar a thagann athrú air le linn an phlé, go minic ar bhonn líne ar líne nó mír ar mhír. De réir mar a théann an chaibidlíocht chun cinn, líontar isteach níos mó agus níos mó den cheathrú colún. Is é an **téacs comhréitigh deiridh**, arna chomhlánú agus arna chomhaontú ar an gceathrú colún, a chuirtear ar fáil don phobal agus nach mór do gach comhreachtóir é a ghlacadh sa nós imeachta foirmiúil má tá sé chun dlí a dhéanamh de. Dá bhrí sin, rianaítear dul chun cinn trípháirteach sa doiciméad ceithre cholún atá ag teacht chun cinn. Is é “léarscáil” ionlán an phróisis caibidlíochta neamhfhoirmiúil ach trípháirteach é i ndáiríre.

50. Chuirfeadh rochtain ar leaganacha athraitheacha an doiciméid ceithre cholún ar chumas an phobail an chaoi ar tháinig téacs deiridh chun cinn ó shuímh éagsúla na n-instiúidí a leanúint. Tugann an tOmbudsman dá haire óna cuid iniúchtaí go gcuirtear leagan nua den doiciméad ceithre cholún ar fáil de ghnáth do gach cruinniu trípháirteach. D’fhéadfadh saoránaigh, trí scrúdú a dhéanamh ar na leaganacha sin de na doiciméid ceithre cholún, a thuisint cén áit agus nuair a tháinig ionadaithe ar chomhréiteach trí aontú le foclaíocht a bhí éagsúil lena seasamh tosaigh. Cuireann an doiciméad ar chumas ionadaithe freisin a seasaimh chaibidlíochta agus a n-éachtaí caibidlíochta a chur i láthair agus a mhíniú. Léireofar sa

doiciméad an áit ar thángthas ar chomhréitigh, lena n-áirítear i gcás inar thángthas ar réitigh a rachaidh chun tairbhe do chách.

51. Is é an rud atá ríthábhachtach don saoránach ná an deis chun cuntasachta a chuireann “léarscáil” den sórt sin ar fáil. Trí dhoiciméid den sórt sin a fhoilsíú, tugtar léargas soiléir agus mionsonraithe ar an bpróiseas trípháirteach agus is cuid riachtanach den chuntasachta dhaonlathach é.

52. Tuigeann an tOmbudsman na dúshláin agus na híogaireachtaí ar leith laistigh de chóras an AE maidir le caibidlíochtaí idirinstituídeacha. Mar sin féin, ní mór iarrachtaí a dhéanamh chun na dúshláin sin a shárú ionas go mbeidh saoránaigh in ann a gcearta daonlathacha a fheidhmiú go héifeachtach.

53. Is í an phríomhcheist go beacht **cathain** ba cheart doiciméid ceithre cholún a noctadadh go réamhghníomhach.

54. D’fhéadfaí a áitiú gur mó an spéis i gcaibidlíochtaí trípháirteacha dea-fheidhmiúla ar bhonn sealadach ná an leas sa tréadhearcacht **fad a bheidh an chaibidlíocht trípháirteach ar siúl faoi láthair**. I gcaibidlí casta trípháirteacha — na comhaid ar scrúdaigh an tOmbudsman iad — d’fhéadfadadh comhreachtóir amháin lamháltas a dhéanamh ar chuid amháin den dréacht agus táthar ag súil go bhféadfadadh an comhreachtóir eile lamháltais a dhéanamh ag céim níos déanaí. Feadfar lamháltais luatha den sórt sin a tharraingt siar nó a leasú, áfach, ag brath ar thoradh na gcaibidlíochtaí ina dhiaidh sin. Más rud é, ag pointe ina bhfuil torthaí inláimhsithe le fáil go fóill mar mhalaire air sin, go ndéanfar na lamháltais a rinneadh a phoibliú láithreach, tá an baol ann go n-éireodh lamháltais den sórt sin, i síúile na mbreathnóirí ar a laghad, “cloch”. B’fhéidir nach mbeadh an pobal ar an eolas faoi straitéisí caibidlíochta íogaire na gcomhreachtóirí maidir le lamháltais den sórt sin, d’fhéadfaí iad a chur ar míthreoir go mór. Agus iad i mbaol den sórt sin, d’fhéadfadadh sé go staonfadadh rannpháirtithe ó lamháltais thromchúiseacha a dhéanamh. Dá bhri sin, d’fhéadfadadh noctadadh luath dochar a dhéanamh don bpróiseas caibidlíochta.

55. Nuair a bheidh an chaibidlíocht tugtha i gcrích, ní féidir tionchar díreach a bheith ag grinnscrídú poiblí **ar an gcaibidlíocht**, cé go bhféadfadadh sé difear a dhéanamh do chinniúint na reachtaíochta féin. Tá an grinnscrídú poiblí dírithe den chuid is mó ar an téacs deiridh a comhaontaíodh, téacs atá ar fáil go poiblí cheana féin sula nglacfar é. Is prionsabal den daonlathas rannpháirteach é go bhfuil reachtaíocht faoi réir grinnscrídú den sórt sin **sula nglacfar í**.

56. Mar sin féin, ba cheart go mbeadh an pobal in ann tuiscint a fháil ar na príomhchéimeanna caibidlíochta as a dtiocfaidh an comhréiteach trípháirteach, trí **rochtain a bheith acu, a mhéid is féidir, ar na doiciméid ceithre cholún a luaithe is féidir tar éis an chaibidlíocht a thabhairt chun críche**. Cé go bhfuil na doiciméid sin á bhforbairt agus á malartú go neamhfhoirmiúil le linn Cruinniú Trípháirteach, is iad na doiciméid ceithre cholún is mó a bhfuil leas an phobail ag baint leo na doiciméid sin a dréactaíodh roimh gach cruinniú tríthaobhach. Cuireann na doiciméid sin faisnéis úsáideach ar fáil freisin do shaoránaigh **ar mian leo ionadaithe tofa a thabhairt chun cuntais**. D’fhéadfadadh siad a bheith úsáideach freisin do

thaighdeoirí agus do staraithe **ar mian leo tuiscint níos iomláine a fháil ar a bhfuil ar intinn ag reachtóirí.**

Molann an tOmbudsman go gcuirfeadh na hinstitiúidí doiciméid ceithre cholún ar fáil go réamhghníomhach, lena n-áirítear an téacs comhaontaithe deiridh, a luaithe is féidir tar éis na hidirbheartaíochtaí a thabhairt chun críche.

Nótaí tríthaobhacha

57. Ní tháirgeann na trí institiúid **miontuairisci tríthaobhacha compháirteacha** faoi láthair; teorannaíonn na hionadaithe iad féin a nótaí féin a thabhairt ar aird chun tuairisciú ar ais chuig a n-institiúid faoi seach. Is minic a chumhdaíonn doiciméid den sórt sin **straitéis caibidlíochta** na hinstitiúide agus déanann **siad measúnú criticiúil ar sheasaimh na n-institiúid eile.** D’fhéadfadh scaoileadh faisnéise den sórt sin go réamhghníomhach, ag brath ar ábhar sonrach na nótaí sin, dochar a dhéanamh don chaibidlíocht agus tuairisciú gan doiciméid a bheith mar thoradh air. Aithníonn an tOmbudsman mar sin nach féidir tuarascálacha inmheánacha den sórt sin a chur ar fáil **go réamhghníomhach**. Is féidir le saoránaigh a bhfuil spéis acu ann, áfach, rochtain ar na doiciméid sin a iarraidh i gcomhréir le **dlí an Aontais maidir le rochtain phoiblí ar dhoiciméid** [18]. Féadfaidh na hinstitiúidí a mheas ansin, **ar bhonn cás ar chás**, an bhfuil aon fhoraí ann nochtadh a dhiúltú.

58. Cuirtear roinnt tuairisciú inmheánach **ar fáil go poiblí**, áfach, trí mhiontuairisci nó físeáin de chruinnithe Choiste na Parlaiminte chomh maith le taifid achoimre COREPER. Ba cheart faisnéis den sórt sin a áireamh in aon bhunachar sonraí ábhartha chun a áirithíú go mbeidh rochtain éasca uirthi ag gach saoránach leasmhar.

Molann an tOmbudsman go n-áireodh na hinstitiúidí, i mbunachair shonraí reachtacha agus féilirí a chlúdaíonn Cruinnithe Trípháirteacha, naisc le haon mhiontuairiscí nó físeáin de chruinnithe poiblí na n-institiúidí ina ndearnadh plé ar Chruinníú Trípháirteach.

Liostaí na rannpháirtithe

59. Chun a n-ionadaithe a thabhairt chun cuntais, ní mór do shaoránaigh a fhios a bheith acu cé hiad na hionadaithe atá páirteach sa reachtaíocht. Bíonn ionadaithe ón bParlaimint, ón gComhairle agus ón gCoimisiún i láthair ag na cruinnithe tríthaobhacha. Is éard atá sna hionadaithe sin, ar thaobh na Parlaiminte, líon **Feisirí** [19] ó na grúpaí polaitiúla go léir agus **Cathaoirleach** an Choiste ábhartha; ó thaobh na Comhairle de, **Aire** náisiúnta freagrach nó **státseirbhísigh náisiúnta sinsearacha**, amhail an Buanionadaí, an Bhallstáit ag a bhfuil Uachtaráinacht rothlach na Comhairle faoi láthair [20]; agus ar thaobh an Choimisiúin, an **Coimisinéir** freagrach [21] nó **oifigigh ardleibhéal eile de chuid an Choimisiúin**. Is minic a thacaíonn baill foirne leis na hionadaithe polaitiúla. I gcásanna áirithe, is féidir le roinnt dosaen freastal ar Trilogue.

60. Éilíonn cuntasacht go gcuirfear ainmneacha na rannpháirtithe a bhfuil **freagracht pholaitiúil orthu as** na cíntí a dhéantar in iúl don phobal. Is iad sin, go príomha, na Parlaiminteoirí, na hAirí agus na Coimisinéirí, is é sin, na **polaiteoirí atá i láthair**. I roinnt cruinnithe tríthaobhacha, áfach, ní polaiteoirí a dhéanann ionadaíocht ar institiúidí, ach státseirbhísigh shinsearacha. Cé go mbíonn Feisirí i láthair i gcónaí mar ionadaí thar ceann na Parlaiminte i gcuinniuí tríthaobhach, ní sheolann an Ballstát a bhfuil Uachtaráinacht na Comhairle aige an tAire freagrach i gcónaí ná ní sheolann an Coimisiún an Coimisinéir freagrach i gcónaí. Má tharmligtear an t-údarás chun **cíntí** a dhéanamh ó pholaiteoirí chuig státseirbhísigh shinsearacha, ba cheart céannachtaí na státseirbhíseach sin a nochtadh go réamhghníomhach freisin.

61. Tugann an tOmbudsman dá aire gur minic a bhíonn “**cruinnithe teicniúla**” roimh **chruinnithe** tríthaobhacha nó ina ndiaidh. Is cruinnithe iad sin a bhfreastalaíonn státseirbhísigh ó na trí institiúid lena mbaineann orthu agus a bhfuil saineolas acu ar na comhaid atá i gceist. Déanann na cruinnithe teicniúla sin pleánail eagraíochtaí nó pléitear pointí teicniúla an togra reachtaigh. Thug an tOmbudsman dá aire an tábhacht a bhaineann le cruinnithe den sórt sin ó thaobh a chinntí go ndéantar pointí teicniúla atá casta uaireanta a shoiléiriú. Ní mór do na cinnteoirí polaitiúla, áfach, toradh an chruinnithe theicniúil sin a fhormhuiniú ag an gCruinní Trípháirteach seo a leanas. Ós rud é gur ar ionadaithe polaitiúla na hinstiúide atá an fhreagracht pholaitiúil as “cruinnithe teicniúla” den sórt sin, d’fhéadfadh sé nach mbeadh gá, dá bhrí sin, ainmneacha na státseirbhíseach sin a nochtadh go réamhghníomhach.

Molann an tOmbudsman go gcuirfidh na hinstiúidí liosta ar fáil go réamhghníomhach de na hionadaithe atá freagrach go polaitiúil as cíntí a dhéantar le linn cruinnithe tríthaobhacha, amhail na Feisirí lena mbaineann, an tAire freagrach ó Uachtaráinacht na Comhairle agus an Coimisinéir atá i gceannas ar an gcomhad. Má tharmligtear an chumhacht chun cíntí a dhéanamh chuig státseirbhísigh, ba cheart a gcéannacht a nochtadh go réamhghníomhach freisin.

Doiciméid trípháirteacha eile

62. Ba cheart d’instiúidí a ciread doiciméad trípháirteach agus is féidir a chur ar fáil go díreach do shaoránaigh a luaithe is féidir. Measann an tOmbudsman gur **túsphointe** réasúnach agus ionchuí é a moltaí chun faisnéis réamhghníomhach a sholáthar do shaoránaigh atá ríthábhachtach d’fheidhmiú éifeachtach a gceart daonlathach faoi na Conarthaí.

63. Ba cheart, áfach, go mbeadh saoránaigh agus taighdeoirí in ann **faisnéis bħreise a fháil maidir le cruinnithe tríthaobhacha** a bhfuil spéis ar leith acu iontu. Is féidir leo **iarratais aonair** a dhéanamh chuig na hinstiúidí faoin dlí um rochtain phoiblí [22] agus spreagann an tOmbudsman na hinstiúidí chun an **rochtain is leithne is féidir** a thabhairt ar dhoiciméid den sórt sin, ar “doiciméid reachtacha” iad go bunúsach [23]. Feadfar a áireamh sna doiciméid sin doiciméid a chuirtear síos le linn caibidlíochtaí trípháirteacha agus doiciméid a cuireadh síos le linn cruinnithe teicniúla roimh chaibidlíochtaí tríthaobhacha nó ina ndiaidh.

Molann an tOmbudsman, d'fhonn iarrataí ar rochtain phoiblí ar dhoiciméid a éascú, go gcuirfidh na hinstiúidí liostaí de dhoiciméid a chuirtear síos le linn caibidlíochtaí trípháirteacha ar fáil chomh fada agus is féidir.

64. Mhéadódh sé sin trédhearcacht trípháirteach trí chead a thabhairt do shaoránaigh an cineál doiciméad a bhí mar bhunús le cinntí a n-ionadaithe a shainaithint. Má dheonaíonn agus nuair a thugann na hinstiúidí rochtain ar dhoiciméid bhrefise den sórt sin arna iarraidh sin, ba cheart dóibh cóipeanna de na doiciméid sin a chur ar fáil go réamhghníomhach ar líne freisin.

C. Bunachar sonraí comhpháirteach

65. Leis an gComhaontú Idirinstiúideach a comhaontaíodh le déanaí [24] , foráiltear go n-oibreoidh an Pharlaimint, an Chomhairle agus an Coimisiún le chéile chun **bunachar sonraí comhpháirteach tiomnaithe a bhunú maidir le dul chun cinn na gcomhad reachtach** .

Fáiltíonn an tOmbudsman roimh an tionscnamh seo agus spreagann sé é. Mar a léirigh a fiosrúchán, ní hamháin go bhfuil sé tábhachtach faisinéis faoin bpróiseas reachtach, lena n-áirítear Cruinnithe Trípháirteacha, a chur ar fáil, ach freisin go mbeidh rochtain **éasca ag saoránaigh ar an bhfaisinéis sin, ar aon ardán amháin más féidir agus le cumais ‘sonrai oscailte’** . Déantar an luach faisinéise do shaoránaigh a iolrú toisc go bhfuil níos mó doiciméad nasctha le hardán amháin — “ionad ilfhreastail” — rud a chuireann deireadh leis an ngá atá le cuardach a dhéanamh trí shuíomhanna gréasáin agus bunachair sonraí éagsúla.

66. I gcomhthéacs na gcruiinnithe tríthaobhacha, d'fhéadfaí a áireamh ar ardán den sórt sin dátaí trípháirteacha, seasaimh tosaigh na dtrí instiúid, cláir oibre ghinearálta trípháirteacha, doiciméid “ceithre cholún”, téacsanna comhréitigh deiridh, nótaí trípháirteacha a cuireadh ar fáil don phobal, liostaí de na cinnteoirí polaitiúla lena mbaineann agus, a mhéid is féidir, liosta de dhoiciméid eile a cuireadh síos le linn na caibidlíochta.

Molann an tOmbudsman do na hinstiúidí oibriú le chéile chun an méid faisinéise agus doiciméad trípháirteach agus is féidir a chur ar fáil go poiblí trí bhunachar sonraí comhpháirteach atá éasca le húsáid agus sothuigthe.

D. Nótáí deiridh

67. Tá cruiinnithe tríthaobhacha ina bpríomhgné de phróiseas reachtach an Aontais anois. Faisnéis faoi cruiinnithe tríthaobhacha is ea faisinéis faoin gcaoi a nglactar na dlíthe a rialaíonn saol os cionn 500 milliún saoránach ar deireadh. Má tá saoránaigh le bheith rannpháirteach go héifeachtach i saol daonlathach an Aontais Eorpaigh, trína n-ionadaithe a thabhairt chun cuntais, agus trína dtuairim a chur in iúl, is gá dóibh rochtain a fháil ar an bhfaisinéis sin. Má mheasann na saoránaigh go bhfuil an próiseas trína nglactar dlí an Aontais inrochtana agus trédhearcach, tiocfaidh méadú ar an muinín atá acu as an Aontas agus as a chuid instiúidí. Tá sé sin i gcroílár dhlísteantanacht reachtóireachta an Aontais.

68. Tá an tOmbudsman ar an eolas faoin éileamh an-chúramach breithiúnais nach mór a dhéanamh chun an chothromaíocht cheart a bhaint amach idir trédhearcacht agus **leasanna poiblí dlísteanacha agus tábhachtacha eile**. Tá sí ar an eolas freisin faoi na dúshláin agus

na híogaireachtaí ar leith a bhaineann le teacht ar chomhréitigh maidir le tograí reachtacha. Níl aon amhras uirthi, áfach, go mbeidh próiseas reachtach níos oscailte do gach cuid den tsochaí mar thoradh ar thrédhearcacht mhéadaithe trípháirteach, go mbeidh eolas maith ann, agus i ndeireadh na dála, go mbeidh sé níos dlisteanai í súile shaoránaigh na hEorpa. Tugadh an fiosrúchán sin chun críche ar thréimhse mhór éiginnteachta don Aontas Eorpach. Cé nach féidir le duine ar bith an toradh a bheidh ar dhrochiarlmhairtí na héiginnteachta sin a thuar, is chun tacú leis na luachanna daonlathacha a fógraíodh sna Conarthaí ar a bhfuil an tAontas fothaithe agus ar a bhfuil an tAontas Eorpach bunaithe, agus chuige sin amháin, a fhéadfar aon bheart a dhéanamh chun trédhearcacht a mhéadú agus chun dlisteanacht institiúidí an Aontais a chur chun cinn.

69. Tá súil ag an Ombudsman go ndéanfaidh na trí institiúid na tograí trédhearcachta a phlé go han-chúramach agus go bhféachfar orthu mar rannchuidí réasúnach cothrom le hábhar tábhachtach AE. Tá sí ar an eolas faoi fhíormní go bhféadfadh níos lú trédhearcachta a bheith mar thoradh ar níos mó trédhearcachta, ós rud é go bhféadfadh sé go mbeadh cathú ar chuid de na daoine a bhfuil baint acu le cruinnithe tríthaobhacha filleadh ar mhodhanna caibidíochtá níos neamhfhoirmíúla agus nach bhfuil taifead orthu. Tá súil aici, áfach, gurb é an rud a thug sí faoi deara gur mian leis na trí institiúid iarrachtaí níos mó a dhéanamh chun muinín na saoránach a mhéadú — go háirithe ag an am seo — cinnteoidh sí nach dtarlóidh sé sin.

Na tograí

Ar bhonn an fiosrúcháin, cuireann an tOmbudsman na tograí seo a leanas faoi bhráid na Parlaiminte, na Comhairle agus an Choiisiúin:

- Molann an tOmbudsman go gcuirfeadh na hinstiúidí “Féilire Comhchrúinnithe” ar fáil go poiblí ina n-aithnítear cruinnithe tríthaobhacha atá ar na bacáin. Ba cheart tagairt a dhéanamh iontu freisin do chruinnithe tríthaobhacha i mbunachair sonraí maidir le comhaid reachtacha.
- Molann an tOmbudsman go gcuirfeadh an dá chomhreachtóir a seasaimh maidir leis an togra ón gCoimisiún ar fáil go réamhghníomhach, sula dtosófar ar chaibidíochtá tríthaobhacha, beag beann ar an leibhéal ag ar glacadh an seasamh go hinmheánach agus beag beann ar an togra reachtach.
- Molann an tOmbudsman go gcuirfeadh na hinstiúidí cláir oibre achoimre ghinearálta ar fáil roimh chruinnithe trípháirteacha nó go gairid ina ndiaidh.
- Molann an tOmbudsman go gcuirfeadh na hinstiúidí doiciméid ceithre cholún ar fáil go réamhghníomhach, lena n-áirítear an téacs comhaontaithe deiridh, a luaithe is féidir tar éis na hidirbheartaíochtaí a thabhairt chun críche.
- Molann an tOmbudsman go n-áireodh na hinstiúidí, i mbunachair shonraí reachtaíochta agus féilirí a bhíonn ag plé le cruinnithe tríthaobhacha, naisc le haon mhiontuairiscí nó fiseáin de chruinnithe poiblí na n-institiúidí ina ndearnadh plé ar Chruinniú Trípháirteach.
- Molann an tOmbudsman go gcuirfidh na hinstiúidí liosta ar fáil go réamhghníomhach de na hionadaithe atá freagrach go polaitiúil as cinntí a dhéantar le linn cruinnithe tríthaobhacha, amhail na Feisirí lena mbaineann, an tAire freagrach ó Uachtaráinacht na

Comhairle agus an Coimisinéir atá i gceannas ar an gcomhad. Má tharmligtear an chumhacht chun cinntí a dhéanamh chuig státseirbhísigh, ba cheart a gcéannacht a nochtadh go réamhghníomhach freisin.

- Molann an tOmbudsman, d'fhonn iarrataí ar rochtain phoiblí ar dhoiciméid a éascú, go gcuirfidh na hinstiúidí liostaí de dhoiciméid a chuirtear síos le linn caibidíochtaí trípháirteacha ar fáil chomh fada agus is féidir.
- Molann an tOmbudsman do na hinstiúidí oibriú le chéile chun an méid faisnéise agus doiciméad trípháirteach agus is féidir a chur ar fáil go poiblí trí bhunachar sonraí comhpháirteach atá éasca le húsáid agus sothuigthe.

Cuirfear an Cinneadh seo agus tograí an Ombudsman in iúl don Pharlaimint, don Chomhairle agus don Choimisiún. Iarrann an tOmbudsman ar na hinstiúidí í a chur ar an eolas faoi aon ghníomh a rinne siad i ndáil lena moltaí faoin 15 Nollaig 2016.

Strasbourg, 12/07/2016

Emily O'Reilly

An tOmbudsman Eorpach

[1] Treoir 2014/17/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 4 Feabhra 2014 maidir le comhaontuithe creidmheasa do thomhaltóirí a bhaineann le maoin chónaithe dhochorraithe agus lena leasaítear Treoir 2008/48/CE agus Treoir 2013/36/AE agus Rialachán (AE) Uimh. 1093/2010, IO 2014 L 60, Ich. 34.

[2] Rialachán (AE) Uimh. 536/2014 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 16 Aibreán 2014 maidir le trialacha cliniciúla ar tháirgí íocshláinte lena n-úsáid ag an duine, agus lena n-aisghairtear Treoir 2001/20/CE, IO 2014 L 158, Ich. 1.

[3] Tá litreacha tosaigh an Ombudsman chuig na hinstiúidí, freagraí na n-institiúidí, tuarascálacha cigireachta an Ombudsman agus aighneachtaí an phobail mar fhreagra ar chomhairliúchán poiblí an Ombudsman le fáil anseo:

<http://www.ombudsman.europa.eu/en/cases/case.faces/en/46048/html.bookmark> [Nasc]

[4] Comhaontú Idirinstiúideach idir Parlaimint na hEorpa, Comhairle an Aontais Eorpáigh agus an Coimisiún Eorpach maidir le Reachtóireacht Níos Fearr, IO 2016 L 123, Ich. 1 (http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2016.123.01.0001.01.ENG [Nasc]).

[5] Breithiúnas sa *tSualainn agus Turco v an Chomhairle*, Cásanna uamtha C-39/05 P agus C-52/05 P, AE:C:2008:374, mír 46.

[6] Eadhon, *Tweede Kamer* na hísiltíre, Teach na dTeachtaí sa Bhreatain agus Teach na

dTiarnaí , an Assemblée nationale na Fraince agus Senat na Rómáine (tá na haighneachtaí ar fáil ag: <http://www.ombudsman.europa.eu/en/cases/case.faces/en/46048/html.bookmark> [Nasc]).

[7] Tá an fhaisnéis ar fáil ag: <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/welcome> [Nasc]

[8] Tá an fhaisnéis ar fáil ag:

http://ec.europa.eu/smart-regulation/stakeholder-consultation/index_en.htm [Nasc]

[9] Tá an fhaisnéis ar fáil ag: http://ec.europa.eu/yourvoice/consultations/index_en.htm [Nasc]

[10] Léirigh comhairliúchán poiblí an Ombudsman go bhfuil an dearcadh seo ag a lán gníomhaithe éagsúla, bídís ina n-eagraíochtaí neamhrialtasacha, ina gcomhlachais ghnó, nó ina saoránaigh.

[11] Chun tuilleadh eolais a fháil, féach litir an Ombudsman maidir leis an gClár Trédhearcachta chuiig Uachtarán an Chomisiúin Eorpaigh an 26 Bealtaine 2016, ar fáil ag:

<http://www.ombudsman.europa.eu/en/resources/otherdocument.faces/en/67708/html.bookmark> [Nasc]

[12] Faisnéis ar fáil ag:

<http://ec.europa.eu/transparencyregister/public/homePage.do?redir=false&locale=en> [Nasc]

[13] Go deimhin, EUR-Lex ([Nasc]

<http://eur-lex.europa.eu/collection/legislative-procedures.html>), Faireachlann Reachtach na Parlaiminte ([Nasc]<http://www.europarl.europa.eu/oeil/home/home.do>) agus bunachar sonraí comhchinnteoireachta na Comhairle ([Nasc]).

[14] Pointe 9 den Dearbhú Comhpháirteach ó Pharlaimint na hEorpa, ón gComhairle agus ón gCoimisiún an 13 Meitheamh 2007 maidir le socrutithe praiticiúla don nós imeachta comhchinnteoireachta (Airteagal 251 de Chonradh CE), IO 2007 C 145, Ich. 5. (ar fáil ag:

http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+RULES-EP+20150909+ANN-19+DOC+XML+PDF_0 [Nasc]).

[15] Coistí speisialaithe ar ghnéithe áirithe de ghníomhaíocht na Parlaiminte (mar shampla, an comhshaol, talmhaíocht, trádáil) a bhfuil sé de chúram orthu obair Sheisiún lomlánach na Parlaiminte a ullmhú. Tá siad comhdhéanta d’Fheisirí Parlaiminte agus bíonn siad i mbun díospóireachta go poiblí: <http://www.europarl.europa.eu/committees/en/home.html> [Nasc]

[16] An Coiste a bhfuil sé de chúram air obair na Comhairle a ullmhú. Tá sé comhdhéanta de Bhuanionadaithe (Ambasadóirí) nó de Leas-Bhuanionadaithe na 28 mBallstát:

<http://www.consilium.europa.eu/en/council-eu/preparatory-bodies/> [Nasc]

[17] Mar shampla, tá bearnaí beagnach bliain i ngach ceann de na trí bhunachar sonraí a luitear i bhfonóta 13 maidir leis an Rialachán maidir le Trialacha Cliniciúla agus an Treoir um

Chreidmheas Morgáiste. Bhí caibidlíocht thríthaobhach ar siúl le linn na tréimhse sin.

[18] Rialachán (CE) Uimh. 1049/2001 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 30 Bealtaine 2001 maidir le rochtain phoiblí ar dhoiciméid ó Pharlaimint na hEorpa, ón gComhairle agus ón gCoimisiún, IO 2001 L 145, Ich. 43.

[19] Tá an liosta ionlán ar fáil ag: <http://www.europarl.europa.eu/meps/en/full-list.html> [Nasc]

[20] Tuilleadh eolais ar fáil ag:

<http://www.consilium.europa.eu/en/council-eu/presidency-council-eu/> [Nasc]

[21] Liosta agus róil ar fáil ag: https://ec.europa.eu/commission/2014-2019_en [Nasc]

[22] Féach fonóta 18.

[23] tagraítear i Rialachán 1049/2001 do “doiciméid reachtacha” mar “*doiciméid arna dtarraingt suas nó arna bhfáil le linn nósanna imeachta chun gníomhartha a ghlacadh atá ceangailteach ó thaobh dlí sna Ballstáit nó ar a son* ”.

[24] Féach fonóta 4.